

ALF-kommitténs Verksamhetsrapport 2021

Inledning

Pandemin fortsatte även under 2021, vilket påverkade både ALF-kommitténs arbete och förutsättningarna för klinisk forskning och utbildning i hela Norra sjukvårdsregionen. Under året genomförde ALF-kommittén 11 sammanträden, samtliga var digitala möten. Region Västerbotten (RV) hade ordförandeskapet enligt avtal. Göran Larsson var kommitténs ordförande och Marie Bixo, Umeå universitet (UmU) var vice ordförande t.o.m. juni och Richard Palmqvist fr.o.m. juli. Ett digitalt möte med ALF-information till verksamhetschefer och FoU-ansvariga i Norra sjukvårdsregionen genomfördes i december.

Även under 2021 har pandemin inneburit att fler forskare än vanligt ansökt om förlängd dispositionstid av beviljade ALF-medel. Nationella styrgruppen för ALF föreslog att ett tilläggsavtal till ALF-avtalet om att ej nyttjade ALF-medel från år 2021 kan skjutas över till 2022, vilket slöts mellan ALF-regionerna och regeringen under året. Sammanträden, bedömnings- och prioriteringsmöten har genomförts digitalt under året. Detta har bland annat bidragit till lägre ALF-kostnader för bland annat resor, möteslokaler och andra omkostnader under året.

ALF-finansierade satsningar för klinisk forskning

Centrala ALF-projektmedel

Centralt sökbara projektmedel finansierade 81 projekt under året motsvarande 35 miljoner kronor, varav 75 projekt tillhörande RV, 3 projekt tillhörande Region Norrbotten (RN), 3 projekt tillhörande Region Västernorrland (RVN), men inget projekt tillhörande Region Jämtland Härjedalen. Dessa pågående projekt avser tre utlysningar av treårsanslag för perioden 2019 - 2023, varav 53 seniora forskare finansieras med totalt 24,9 miljoner kronor per år och 28 juniora forskare finansieras med totalt 10,1 miljoner kronor per år.

Basenhetens ALF-medel vid universitets-/akademiska sjukvårdsenheter

Inom RV har 191 forskningsprojekt helt eller delvis finansierats av basenhetens ALF-projektmedel under året. Totalt har 51 500 000 kronor fördelats till universitetssjukvårdsenheterna inom Region Västerbotten utifrån vetenskaplig aktivitet såsom publikationer, examina (doktorsexamen, docentur) och externa anslag, vilket resulterat i varierande summor från lägst 175 000 kronor till som mest 11 250 000 kronor. Sju universitetssjukvårdsenheter (30%) tilldelas under 1 000 000 kronor. Förutom tilldelning av projektmedel kan avsättningar göras till strategiska satsningar och gemensam infrastruktur, exempelvis gemensam forskningssköterska eller statistiker motsvarande maximalt 30 procent av universitetssjukvårdsenhetens tilldelade Bas ALF-medel.

Region Norrbotten (RN), Region Västernorrland (RVN), och Region Jämtland Härjedalen (RJH) tilldelas Bas-ALF-medel på samma sätt baserat på aktivitet, genom resultatpremien. Dessa har dock en central ansöknings-, bedömnings-, och beslutsprocess som hanteras via respektive FoU-enhet. RJH tilldelades totalt 2 383 000 kronor som fördelades till åtta projekt, samt strategisk satsning med statistiker och post doc tjänster inom USVE primärvård. RVN tilldelades totalt 1 244 000 kronor, varav 1 120 000 kronor fördelades till fem projekt.

RN tilldelades totalt 1 192 000 kronor som fördelades till sex projekt. Förutom tilldelning av projektmedel kan avsättningar göras till strategiska satsningar och gemensam infrastruktur, motsvarande maximalt 30 procent av tilldelade bas ALF-medel.

ALF- finansierade strategiska satsningar för forskningsstödjande infrastruktur

Pågående ALF-finansierade strategiska satsningar för forskningsstödjande infrastruktur är NorthPop som finansieras med 1 500 000 kronor årligen under en treårig uppbyggnadsfas. Under året har även projektet förbättrad tillgång till data för klinisk forskning via Registercentrum norr finansierats med 500 000 kronor. Satsningen syftar till att förbättra förutsättningarna för klinisk forskning i Norra sjukvårdsregionen genom att underlätta tillgång till data, utveckla ny kunskap och främja innovation. Registercentrum norr finansieras även med 374 000 kronor för att kunna erbjuda forskare statistikerstöd vid ansökan om nationella forskningsanslag. Flow@CliMi, är en fakultetsgemensam infrastruktur för flödescytometri som finansieras med 300 000 kronor. Forum Norr i Umeå finansieras med 650 000 kronor, och noderna i Sunderbyn, Sundsvall och Östersund finansieras tillsammans med 750 000 kronor. RedCap, är ett webbaserat system för insamling av data i kliniska studier, som distribueras via KFC Umeå i samarbete med ITS Umeå universitet, och finansieras med 200 000 kronor fr.o.m. år 2021.

ALF-kommittén initierade under 2019 en möjlighet för verksamhetschef vid universitetssjukvårdsenhet eller akademisk sjukvårdsenhet i Norra sjukvårdsregionen att tillsammans med prefekt vid Umeå universitet, inkomma med en intresseanmälan om ALF-finansiering av strategisk satsning inför budgetarbetet. De forskningsinfrastrukturer som kan vara aktuella ska främja klinisk forskning och kunna nyttjas av många användare från flera enheter. Processen startar i början av året med att en granskningsgrupp inom Forsknings- och utbildningsrådet bedömer inlämnade intresseanmälningar och rekommenderar vilka ALF-kommittén uppmanar att inkomma med en fullständig ansökan. Dessa ansökningar bereds av en utökad granskningsgrupp från FoU-rådet och ALF-kommittén. Slutligen beslutar ALF-kommittén vilka som går vidare för diskussioner och prioriteringar i ALF-budgetprocessen. Fyra intresseanmälningar inkom 2021, och två bedömdes aktuella för en fullständig ansökan. ALF-kommittén beslutade bifall för båda ansökningarna, GMC Norr respektive Kompetenscenter för tillämpad AI inom klinisk forskning och utveckling, som tilldelas 1 000 000 kronor vardera under 3 år, med möjlighet till ytterligare 2 års finansiering efter utvärdering.

En arbetsgrupp inom FoU-rådet utvärderade pågående ALF-finansierade strategiska satsningar under året. Dessa var Forum norr Umeå, Sunderbyn, Sundsvall och Östersund som finansierats under 5 år (2017-2021). Statistikerresurs inom Registercentrum norr som finansierats under 5 år (2017-2021). NorthPop som finansierats under 3 år (2019-2021).

ALF-kommittén beslutade om övergång till permanent ALF-finansierad gemensam kostnad för Forum norr Umeå, Sunderbyn, Sundsvall, Östersund, och statistiker omfattande halvtidsresurs inom Registercentrum norr. NorthPop finansieras med 1 500 000 kronor årligen under uppstartsfasen t.o.m. 2023-12-31 då den strategiska satsningen avslutas

ALF-Investeringsmedel för forskningsinfrastruktur

ALF-investeringsmedel till forskningsinfrastruktur beviljades under året till fem forskargrupper motsvarande totalt 1 723 600 kronor. Bidrag motfinansieras med minst 50 procent av kostnaden av forskargruppen.

Gemensamma kostnader

Gemensamma kostnader består bland annat av Medicinska biblioteket 5 949 000 kronor, lokalkostnader för speciallaboratorium motsvarande 5 392 000 kronor, Biobanken norr med 4 300 000 kronor, Kliniskt forskningscentrum Umeå 1 468 000 kronor, Kliniska forskningscentra i Sunderbyn, Sundsvall och Östersund finansieras tillsammans med 669 000 kronor. Professionell utveckling tilldelas 400 000 kronor årligen för stöd till forskning inom ämnet.

ALF-finansierade karriärtjänster

ALF-strategiska medel vid anställning och befordran

Beslut om forskningsstrategiska medel vid anställning och befordran fattas av Dekan vid Medicinska fakulteten, Umeå universitet, i samråd med FoUI-chef Region Västerbotten. Under året har 13 professorer pågående strategiska ALF-medel att disponera med beslutad dispositionstid.

Nya karriärtjänster för forskning tillsatta under 2021:

- 8 forskar-AT, registrerade doktorander (samtliga RV)
- 2 universitets-ST, disputerade (samtliga RV)

Sedan tidigare pågående, fleråriga karriärtjänster för forskning 2021:

- 27 forskar-AT (26 RV, 1 RN)
- 15 universitets-ST (13 RV, 1 RN, 1 RJH)
- 1 specialistläkare för docentmeritering (RV) (Avslutades 31 augusti)
- 4 universitetsöverläkare (samtliga RV)
- 4 forskningsförordnanden för legitimationsyrken, ej läkare/tandläkare (samtliga RV)

Ansökan om status som universitetssjukvårdsenhet

Ansökan om status som universitetssjukvårdsenhet kan göras årligen för akademiska sjukvårdsenheter i Norra sjukvårdsregionen. Ansökan ska innehålla en beskrivning av hur enheten uppfyller kriterierna för universitetssjukvård enligt det regionala samverkansavtalet 18 §, samt kraven på ledningen av universitetssjukvård enligt 20 §. Socialstyrelsens miniminivåer för USVE ska även vara uppfyllda för de som blir godkända.

En universitetssjukvårdsenhet kännetecknas av hälso- och sjukvård av hög kvalitet, med ett uttalat uppdrag för forskning och utbildning, en innovativ kultur och en incitamentsstruktur för kunskapsutveckling, kunskapstillämpning och kunskapsspridning. Särskilda krav ställs även på organisationsutformning, vetenskapligt ledarskap, infrastruktur och finansiering¹ (ALF 1 § 4 st.).

För ett optimalt nyttjande av resurserna för forskning, utbildning och utveckling kan endast begränsade delar av hälso- och sjukvården utgöra universitetssjukvård (ALF 1 § 5 st.). Umeå universitet och regionlandstingen i Norra sjukvårdsregionen har ett gemensamt, med högt ställda krav på kvalitet, komma överens om vilka enheter som ska ingå i universitetssjukvården och därmed vara USVE, en status som gäller för en period av fem år, varefter en ny utvärdering sker efter förnyad ansökan.

Under året godkändes 21 av 23 förnyade ansökningar från Region Västerbotten. Även en ny ansökan från Region Jämtland Härjedalen godkändes. Totalt finns numera 21 USVE inom Region Västerbotten och 2 inom Region Jämtland Härjedalen. Dessa kommer att granskas i den nationella ALF-utvärderingen av Universitetssjukvården som genomförs av Socialstyrelsen under år 2022.

Uppföljning

Rapporter om ALF-medel för forskning

Region Västerbottens FoU-stab, sammanställer årligen en rapport om klinisk forskning, som inkluderar viss uppföljning av hur ALF-medel för forskning använts. USVE inom RV sammanställer även egna FoU-årsrapporter, där frågorna som ska besvaras utgår från Socialstyrelsens miniminivåer för universitetssjukvård. Region Västernorrland och Region Norrbotten sammanställer övergripande FoU-årsrapporter för respektive region.

Infrastruktur

Både medicinska fakulteten (Forskningsstrategisk nämnd och Råd för infrastruktur) samt ALF-systemet prioriterar gemensamma och sökbara medel för forskningsinfrastruktur. Utlysningarna har synkats mot varandra avseende syfte och i tid för att underlätta samfinansiering; tillgänglighet och information om användaravgifter etc. tydliggörs på webb för forskningsinfrastruktur ([Forskningsinfrastrukturer vid Umeå universitet \(umu.se\)](https://www.umu.se/forskningsinfrastruktur)) där även motsvarande infrastrukturer under andra huvudmän, exempelvis Region Västerbotten på ett enkelt sätt tillgängliggörs för forskarna. ALF-kommittén kommer fortsatt satsa på forskningsinfrastruktur på flera olika sätt; 1) årliga centrala utlysningar av ALF-Investeringsmedel för forskningsinfrastruktur, 2) basenheternas egna strategiska ALF-satsningar på infrastruktur och 3) de av ALF-kommittén beslutade strategiska satsningarna som oftast handlar om infrastruktur för forskning.

---

¹ Finansiering. Det finns tillgängliga medel avsatta för vetenskaplig forskning, utveckling och utbildning.

Lokaler

Verksamhetschefer och FoU-ansvariga vid respektive basenhet inventerar årligen lokalerna som finansieras med ALF-medel, specificerat i forsknings- respektive undervisningslokaler. Läkarprogrammet har en central avsättning för lokaler och dessa har, efter en översyn av faktiska behov, minskat under 2021. ALF-kommittén för en kontinuerlig diskussion om maximalt resursutnyttjande av ALF-lokaler avsedda för forskning men tilldelning direkt till basenheterna har ännu inte genomförts.

Läkarutbildning vid Umeå universitet – fyra studieorter

Under 2021 har Umeå universitet tillsammans med RV, RN, RVN och RJH reviderat avtalet om läkarutbildning på fyra orter samt hängavtalet till regionalt ALF avtal mellan Umeå universitet och Region Västerbotten. De reviderade avtalen reglerar ersättningen för att bedriva läkarutbildning och ALF-finansierad klinisk forskning i de fyra regionerna. Avtalen tar hänsyn till den pågående utbyggnaden av antalet studieplatser men också hur studenterna ska fördelas mellan de olika regionerna utifrån den gamla läkarutbildningen med 11 terminer (U2007) och den nya läkarutbildningen med 12 terminer (U2021). Studenternas vetenskapliga arbete som utförs på termin 10 är i det reviderade avtalet inte längre bas för fördelning av GU-ALF. Med de nya avtalen säkerställs att läkarutbildningen vid Umeå universitet fortsätter att som tidigare bedrivs på fyra orter.

Grundutbildnings-ALF

I samband med revideringen av avtalet om läkarutbildning på fyra orter har ALF-kommittén utarbetat en ny fördelningsmodell för grundutbildnings-ALF (GU-ALF). Den nya fördelningsmodellen reglerar fördelning av GU-ALF mellan RV, RN, RVN och RJH som succesivt kommer att införas fram till 2026. Den bygger på en fast basersättning för 50 HST för RVN, RJH och RN. Utöver den fasta ersättningen kan RVN och RJH få en rörlig ersättning för upp till 10 HST ytterligare, samt RN för 5 HST ytterligare.

Fördelningsmodellen kommer även påverka gemensamma kostnader där RVN, RJH och RN nu blir tre enskilda parter i beräkningen. Tidigare fördelningen har legat fast på 79% för RV och 21% för RVN, RJH och RN tillsammans.

FoU-rådet fick i uppdrag av ALF-kommittén att se över ett optimalt system för klinikernas budgetering och rapportering av GU-ALF-medel i norra sjukvårdsregionen. Eftersom en ny fördelningsmodell av GU-ALF införs fr.o.m. 2022 har denna aktivitet inte genomförts.

Måluppfyllelse

De övergripande målen för all samverkan mellan Umeå universitet (UmU) och Region Västerbotten (RV) och genom hängavtal även med övriga regioner i Norra sjukvårdsregionen är enligt det regionala samverkansavtalet:

- klinisk forskning och utbildning på forskarnivå av hög kvalitet inom hela samverkansområdet,
- utbildning med hög kvalitet av läkare, tandläkare och andra yrkesgrupper inom hälso- och sjukvården, där utbildningarna ska leda till hög studentnytta, samt
- hälso-, sjuk- och tandvård av hög kvalitet inom regionerna.

Mål för **forskning** inom ALF-kommitténs ansvarsområde är att:

- Kontinuerligt stödja, utveckla och garantera en klinisk forskning av hög vetenskaplig kvalitet med spets, bredd och befolkningsnytta som förutsättning för ett konkurrenskraftigt forskningsuniversitet med god akademisk utbildning och en högklassig hälso- och sjukvård i Norra sjukvårdsregionen.
- Stödja utvecklingen av universitetssjukvården i Norra sjukvårdsregionen och bidra till en attraktiv forskningsmiljö inom såväl akademi som hälso- och sjukvård.
- Stödja uppbyggnad av ändamålsenlig och modern infrastruktur för klinisk forskning.
- Stödja utveckling av nätverk och forskningsmiljöer som stimulerar samarbeten och forskningsutbyten mellan olika discipliner/områden.
- Främja rekrytering av unga forskare samt stödja deras etablering och karriärutveckling för att säkra klinisk forskning och kompetensförsörjning inom universitetssjukvården.

Mål för **utbildning** inom ALF-kommitténs ansvarsområde är att:

- Region Västerbotten (RV), Region Västernorrland (RVN), Region Norrbotten (RN) och Region Jämtland Härjedalen (RJH) tillsammans med Umeå universitet (UmU) ska bedriva verksamhetsintegrerat lärande (VIL) med hög kvalitet som ger läkarstuderande möjlighet att nå hög kompetens både teoretiskt och kliniskt.
- Läkarutbildningen ska vara nationellt attraktiv och försörja hälso- och sjukvården i Norra sjukvårdsregionen med välutbildade och kompetenta läkare.
- Utbildningen ska vara likvärdig oavsett val av utbildningsort från termin 6 på läkarprogrammet.
- Utbildningen ska garantera lika villkor för läkarstudenter av olika kategorier. Sexuella trakasserier, diskriminering och kränkande särbehandling ska aktivt motverkas vid klinisk undervisning.

* Utfall, med grönmarkering menas att aktiviteten är genomförd, gul är en pågående aktivitet som inte avslutats, och röd är inte påbörjad.

Mål 2021	Aktiviteter	Tidplan	Utfall
Öka förutsättningarna för ett bra utfall vid Vetenskapsrådets utvärdering 2022.	Arbete gruppvis för att analysera tidigare utvärdering och förbereda nästa. ALF information 1-2 ggr/termin Arbetsgrupp för framtagande av policies.	Pågår och intensifieras från Q1 2021.	Under Q4 har en arbetsgrupp jobbat med att skriva en bakgrundsinformation som ska användas av Vetenskapsrådets utvärdering 2022 som skickades till VR 16/12.
Öka förutsättningarna för ett gott utfall vid Socialstyrelsens granskning av universitetssjukvården.	Bibehålla universitetssjukvårdsstatus för USVE, och utifrån halvtidsuppföljningen stödja svaga USVE. Dialog med enheter vg miniminivåer. Förnyade ansökningar om USV status genomförs 2021 och granskas av FoU-rådet. ALF information 1-2 ggr/termin. ALF-kommittén anordnar möten för VC och FoU-ansvariga för de USVE som kommer att granskas 2022.	Kontinuerligt under 2021.	FoU-rådet i dialog med 6 svaga enheter efter bedömning. 2 USVE inom RV har tappat status efter bedömning. Möten har ej genomförts med USVE som kommer att genomgå en fördjupad granskning av SoS.
Förbättra utfallet i nationella och internationella utlysningar av forskningsbidrag.	Statistikerstöd vid bidragsansökningar och uppföljning av resultatet. Stimulera intern peer review av projektplaner inom USVE. Workshops i samarbete med FON.	Kontinuerligt under 2021.	Statistikerstödet vid ansökningsförfarande har blivit mer känt i vår ALF-region. Ett flertal ansökningar som erhållit stöd har beviljats medel.
Öka förutsättningarna för klinisk forskning av hög kvalitet och främja utvecklingen av akademisk miljö i norra sjukvårdsregionen.	Översyn av stödet till infrastruktur, karriärtjänster samt C-ALF respektive bas-ALF. Effektivisering av processen och tydliggörandet resultatpremie som underlag för bas-ALF.	Under våren 2021.	4 ALF-finansierade forskartjänster för vissa legitimeringsyrken har tillsatts.

Öka brukarmedverkan i klinisk forskning.	Analys av nuvarande läge. Utbildning om brukarmedverkan i samarbete med KFC.	Under 2021	Arbetet ej påbörjat. Skjuts till 2022.
Stärka forskning inom områden för nationell högspecialiserad vård, NHV.	Översyn av medel för strategiska satsningar och karriärtjänster mot bakgrund av NHV.	Under 2021	Arbetet ej påbörjat
Tydliggöra begreppen funktionshyra, OH, direkt kostnad lokaler.	Arbetsgrupp inom ALF-kommittén.	Analys och beredning under 2021 inför budget 2022.	Arbetet ej påbörjat
Optimalt system i norra regionen för klinikernas budgetering och rapportering av GU-ALF-medel.	Uppföljning av hur mall för GU-budget används.	2021	Arbetet ej påbörjat då ny fördelningsmodell av GU-ALF införs 2022
Bibehålla en högkvalitativ läkarutbildning i norra regionen.	Uppgradering av befintligt läkarprogram som förberedelse för införande av 6-årigt LP. Design av ny handledarutbildning.	Under 2021.	Arbete pågår
Optimal tillgänglighet till forskningsinfrastruktur inom Norra sjukvårdsregionen.	Tillgängliggöra ALF-stödd infrastruktur och UmU-finansierad sådan genom att skapa gemensam ingång från respektive organisations hemsida.	2021.	Forskningsinfrastruktur tydliggörs på webb vid Umeå universitet där även motsvarande infrastrukturer under andra huvudmän, exv RV på ett enkelt sätt tillgängliggörs

Ekonomiskt bokslut ALF-2021

Separat bilaga 1.

Umeå 2022-02-10
för ALF-kommittén:

Göran Larsson, Region Västerbotten
Ordförande

Richard Palmqvist, Umeå universitet
Vice ordförande